

KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Katedra/Ústav: Katedra biblických věd a starých jazyků

Posudek oponenta/oponentky bakalářské práce

jméno oponenta/tky Tomáš Matějec

Autor/autorka práce: Ing. David Hlaváček, Ph.D.
 Studijní program/obor: Teologické nauky
 Název práce: Pokus o teol. pohled na novelu V. Jerofejeva Moskva–Petušky
 Vedoucí práce: doc. PhDr. Josef Bartoň, Th.D.
 Rozsah práce: 75 567

1. Kritické zhodnocení

Kritéria hodnocení	splňuje bez výhrad	splňuje s drobnými námitkami	splňuje s výhradami	nesplňuje
A. Formální a jazyková kritéria				
Práce odpovídá rozsahovým podmínkám	☒	☐	☐	☐
Práce má odpovídající jazykovou úroveň (pravopis, stylistika)	☒	☐	☐	☐
Formální zpracování práce (celková struktura a její logičnost)	☒	☐	☐	☐
Dodržení stanovených zásad citačních pravidel; formální jednota poznámkového a kritického aparátu	☒	☐	☐	☐
Zpracování příloh	☐	☐	☐	☐
Celková typografická úprava	☒	☐	☐	☐

B. Obsahová kritéria				
Práce jasně formuluje své cíle a metodiku jejich dosažení	☒	☐	☐	☐
Práce stanovených cílů dosahuje	☐	☒	☐	☐
Práce kriticky pracuje s primárními prameny i sekundární literaturou	☐	☒	☐	☐
Autorovy/autorčiny soudy a hodnocení jsou argumentačně podloženy	☐	☒	☐	☐
Autor/ka umí pracovat s odbornou terminologií a využívá jí	☐	☒	☐	☐
V práci jsou jasně vyjádřeny dosažené cíle	☒	☐	☐	☒

2. Celkové hodnocení práce

(stručná charakteristika (v případě potřeby je možné užít zvláštní přílohy))

Práce je vyhotovena pečlivě a systematicky, zvláštní ocenění zasluhuje, že autor nejen soustavně pracuje s originálním ruským textem, ale také ho srovnává s českým překladem Milana Dvořáka a příležitostně také s dalšími dvěma českými překlady (viz s. 14), což mu umožňuje konfrontovat a komentovat jejich překladatelská řešení (viz s. 25, 26). Nesamozřejmě a přínosné je rovněž využití ruské a polské odborné literatury.

Cenný je také pokus o revizi studie Eduarda Vlasova (s. 21-27). Nicméně zdá se mi, že nejde dost do hloubky a že autor práce nejen že jisté slabiny Vlasovova přístupu přehlídá, ale že se jimi také nechává svést k podobným chybám, kterými trpí Vlasovova práce. Vlasov má bezpochyby tendenci každou sebemalichernější analogii interpretovat jako intertextualitu. To žel proniká i do bakalářské práce, např. na s. 24 analogie mezi třemi roky „od doby, kdy jsem na [průvodčího] Semjonyče poprvé narazil“ a třemi roky „veřejného působení Kristova“ nebo tamtéž vztah mezi slovy „revoluce dosáhne něčeho potřebného, když se uskuteční v srdcích, a ne v ulicích“ a Joel 2,13 „Roztrhněte svá srdce, a ne pouze šaty.“

Zadruhé je otázka, zda shledávání analogií mezi biblickými texty a určitým literárním dílem, v tomto případě prózou Moskva–Petušky, může vést k uspokojivému řešení otázky po „spiritualitě“ jejího autora, jak se o to bakalářská práce pokouší a jak je to zejména výslovně formulováno v závěru (s. 33). Nad Jerofejevovou prózou se přece nutně vznáší otázka, zda biblický jazyk a křesťanské motivy, s nimiž pracuje, jsou skutečně projevem „spirituality proroka, který předkládá Hospodinu hříchy lidu své vlasti a zástupně za něj se vydává v utrpení“ (s. 33), nebo zda v rukou hravého autora nejsou spíše nástrojem pro ironickou (a možná i cynickou) glorifikaci alkoholu a neschopnosti (nebo spíše nechuti) vysvobodit se ze závislosti na něm a opustit „život bez stálého domova“ (s. 16). Jinými slovy, je tu „bohem“ Hospodin, nebo alkohol a „život“ s ním spojený? Je zřejmé, že při hledání odpovědi na takovou otázku by bylo nutné postupovat jinak a že ani nejdůkladnější evidence intertextuálních vztahů tu sama o sobě nestačí.

Zatřetí lze předešlou námitku zobecnit: Práce je nazvána „Pokus o teologický pohled na novelu Venědikta Jerofejeva Moskva–Petušky“, ale i zběžné zalistování v ní, a tím spíše její podrobná četba ukazuje, že metoda jejích hlavních částí je veskrze filologická. Po některých stránkách úctyhodně a příkladně filologická, ale přece jen filologická, ne teologická. To je rozpor, který sotva mohl vést k něčemu jinému než nezdaru.

Začtvrté, v bakalářské práci se opakovaně pracuje s předpokladem, který je výslovně formulován na s. 16: „Jelikož novela Moskva–Petušky nese silné autobiografické prvky – hlavní hrdina i řada postav mají skutečné předobrazy a Jerofejevův životní styl lze označit jako život bez stálého domova –, lze se domnívat, že spiritualita literárního Veněčky nese mnohé rysy spirituality autora samotného.“ Jedna ze základních pouček literární teorie před každým takovým předpokladem, který z vlastností díla usuzuje na osobnost autora, důrazně varuje, a bylo by třeba věnovat jeho zdůvodnění více prostoru a více úsilí, měli-li bychom s ním bez nebezpečí pracovat.

Zapáté je velmi problematické a poněkud zavádějící označovat Jerofejevův text jako „novelu“. V práci se žánrové zařazení díla řeší na s. 13 takto: „Literární dílo Moskva–Petušky sám autor označuje za poemu. Podle M. Šotkové však má formálně blíže k novele. Případně ji lze označit za poemu psanou v próze. V této práci se přidržuji označení novela.“ Novela je úsporný, na jeden výrazný děj soustředěný a dramaticky vybudovaný prozaický útvar (srov. Boccacciův Dekameron). Bylo by lépe výraz „novela“ v souvislosti s Jerofejevovou prózou nanejvýš jen zmínit jako (nevhodně) užívaný, ale neužívat ho.

3. Otázky a náměty práce k diskuzi při obhajobě

Za otázky lze považovat námitky uvedené v oddílu „Celkové hodnocení práce“. Za podstatné pokládám první čtyři, zbylou lze případně „odložit na jindy“.

Stručně rekapituluji:

1. Nebylo by lépe omezit se při shledávání analogií mezi Jerofejevovou prózou a biblickým textem na vztahy skutečně významné a průkazné?
2. + 3. + 4. Nebylo by lépe práci výslovně označit jako příspěvek k filologickému rozboru Jerofejevovy prózy a nevyvozovat z něho ukvapené, nezdůvodněné závěry o „spiritualitě“ díla, nebo dokonce autora?
- (5. Není zavádějící označovat Jerofejevovu prózu jako „novelu“?)

Doporučení práce k obhajobě	doporučuji
------------------------------------	------------

Návrh doporučení k obhajobě: doporučuji, nedoporučuji

Datum:

7. ledna 2024

Podpis: